

Svingkøllen

Nyhedsbrev for os der ser på fluer

Ferdinandea ruficornis, foto: Steffen Appelquist

Indholdsfortegnelse

<i>Ferdinandea ruficornis</i> genfundet i DK.....	2
Tjek for <i>Dasysyrphus neovenustus</i>	2
Lidt om kønsbestemmelse af <i>Alm. sumpsvirreflue</i> (<i>Helophilus pendulus</i>).....	3
Revideret tjekliste for svenske styltefluer (Dolichopodidae).....	4
Båndfluen <i>Acinia corniculata</i>	5
Nye nøgler.....	6
Svirrefluer og svampe.....	7
Klyngefluer nu selvstændig familie.....	9
Om at opdage skønheden hos fluerne.....	10
Øens hemmelige svirreflue-sted.....	11
Oplevelser med Stor Gødningsrovflue, <i>Asilus crabroniformis</i>	14
En opblomstring af svirrefluer fra syd.....	15
Blandede observationer fra 2019.....	16
Nyttige links.....	18
Afrunding.....	18
Kontakt og info.....	19

Ferdinandea ruficornis genfundet i DK

Det vakte begejstring på forummet på Fugleognatur, da Steffen Appelquist fandt *F. ruficornis* (Rødhornet Guldsvirreflue) https://www.fugleognatur.dk/forum/show_message.asp?page=1&MessageID=2046440&ForumID=36

Her fortæller Steffen selv om fundet:

Så var den der igen

På Fugleognatur.dk blev den først bedømt til at være en *Sorthornet Guldsvirreflue*, men Monica (Oyre) bemærkede, at dens arista var så orangegule, at den mere lignede en *Rødhornet Guldsvirreflue*, som ikke har været set i landet i over hundrede år. Hun efterspurgte et nærbillede af antennerne, og jeg lavede så et nogenlunde acceptabelt closeup.

I et spinkelt håb om at få nogle flere billeder af den, gik jeg næste dag igen ned til Oplevelsesstien ved Ringsted å og vandrede frem og tilbage i et kvarters tid ved den samme burreplante. Også denne gang var den fyldt op med dobbeltbåndet svirreflue.

Sol var der ikke noget af, og da jeg var ved at opgive det, fordi det var så usandsynligt, sad den pludselig på venstre side af planten, som om den var kommet ud af ingenting. På grund af spændingen kom jeg til at ryste som en tysk politiker, men koncentrerede mig om at holde armene helt i ro, så jeg kunne få nogle billeder i hus.

Det blev til en lille serie, hvoraf et par stykker kunne bruges. På hjemturen fik jeg også nogle billeder af en smuk moskusbuk, og så var turen bestemt ikke forgæves. Det er altid dejligt med lidt ekstra endorfiner.

Steffen Appelquist

Tjek for *Dasysyrphus neovenustus*

I 2013 er der beskrevet ny art, *Dasysyrphus neovenustus*, fra Polen og Rusland af Soszyński m.fl. Denn optræder af gode grunde ikke i de mest benyttede bestemmelsesbøger, så man skal lige sørge for at få opdateret nøglerne.

I Dipterists Digest 2018 Vol.25, 1 har Martin Speight og Cédric Vanappelghem en artikel, hvor de har identificeret *neovenustus* fra både England, Irland og Frankrig (og leverer nøgle til arten). I

samlinger vil den typisk være identificeret som *Dasysyrphus venustus*. Ifølge opgørelsen burde der i samlingerne på Zoologisk Museum være 621 *venustus*, heraf 604 danske (og så er det usorterede materiale naturligvis ikke talt med).

I forbindelse med Entomologisk Årsmøde 2019 var der som vanligt adgang til samlingerne, og der var det jo oplagt at undersøge, om der skulle være et par *neovenustus* blandt materialet. Det var i hvert fald målet for undertegnede at tjekke, og med den naturlige begrænsning at man hurtigt lige skal danne sig et overblik over andres samlinger uden andet udstyr end en medbragt håndlup, så fandt jeg da i hvert fald 4 eksemplarer, som jeg klart mistænker er *neovenustus*.

Summa summarum, vi skal fremover være opmærksomme på en potentiel ny art i Danmark, som ikke er dækket af de mest brugte nøgler, og vi bør alle lige dobbelttjekke samlinger/fotos af eksisterende *D. venustus* med henblik på om nogle af dem skulle være *neovenustus*.

https://www.researchgate.net/publication/260187822_Dasysyrphus_neovenustus_sp_n_Diptera_Syrphidae_a_new_species_in_the_venustus_species_group

<https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/Dagens-natur/dasysyrphus-neovenustus-en-for-sverige-ny-skogsblomfluga/>

<https://www.flickr.com/photos/63075200@N07/albums/72157634414191644/>

Rasmus Keis Neerbek

Lidt om kønsbestemmelse af *Alm. sumpsvirreflue (Helophilus pendulus)*

Mange flueinteresserede ved vist godt, at kønsbestemmelse på grundlag af fotos af *Alm. sumpsvirreflue* foretages ved at se på dyrenes øjne. Begge køn hos denne art har adskilte øjne, men hos hanner er øjnenes inderkanter parallelle øverst på issen og divergerer først derefter, mens øjnenes inderkanter divergerer jævnt allerede fra toppen af issen hos hunner. Og så er det alligevel ikke altid så let i praksis, som det i teorien kan lyde. Hvis de benyttede fotos ikke er taget i den helt rigtige vinkel, eller fotoerne måske ikke er helt superskarpe, kan man nemt komme i tvivl. Er øjnenes inderkanter nu parallelle eller ej på det øverste stykke?

For nogle år siden tog jeg i min have et billede af to *Alm. sumpsvirrefluer*, der parrede sig. (Artsbestemmelsen var på forhånd sikret – de inderste 2/3 af bagskinnebenene var gule/orange.) Jeg var selv vældig glad for billedet, fordi det tydeligt viste kønsforskellen m.h.t. øjnenes inderkanter i forhold til hinanden <https://www.fugleognatur.dk/gallery.asp?mode=ShowLarge&ID=430069>. Først lang tid senere blev jeg opmærksom på, at samme foto faktisk også viste en anden forskel hos de to afbildede dyr end den, der var relateret til øjnene. Det så nemlig ud til, at den sorte midtstribe i ansigtet, som også er typisk for denne art, hos hunnen ganske vist smalnede noget ind, men iøvrigt **fortsatte ubrudt forbi antennefæstet helt op til issen** (her defineret som det mørke område øverst

på hovedet, hvor ocellerne/biøjnene sidder), mens området mellem antennefæstet og issen hos hannen var fuldstændig gult/gulbrunt, uden midtstribе.

Da jeg først var blevet opmærksom på fænomenet, gav jeg mig til at kigge på nogle af de forskellige fotos af *Alm. sumpsvirreflue* i Galleriet på Fugle&Natur for at se, om der mon var ”noget om snakken”. Og bortset fra de få fotos, hvor kønsbestemmelse slet ikke var mulig, fordi det meste af dyrenes hoveder ikke kunne ses på billederne, synes jeg, det ser ud, som om der i allerhøjeste grad er noget om snakken. Det er faktisk ikke lykkedes mig at finde et eneste

modbevis, og jeg må ellers have checket mere end hundrede, måske flere hundrede, billeder. Overalt ser det ud til, at dyr med markant sort stribe i panden helt op til issen er hunner (med tydeligt divergerende øjne), mens dyr med et udelukkende lyst felt over antennefæstehøjde er hanner (med tydeligt parallelle øjenkanter øverst på hovedet). Det kunne jo tyde på, at fænomenet er reelt.

Hverken Nationalnyckeln eller Fugle&Naturs ”Felthåndbog” omtaler fænomenet overhovedet. Det er så til gengæld min eneste anledning til panderynken i denne forbindelse. Hvis der virkelig skulle eksistere en pålidelig, ydre kønsmarkør hos *Alm. sumpsvirreflue* udover dette med forløbet af øjnernes inderkanter, hvorfor er den så ikke blevet opdaget og beskrevet af insektkyndige allerede for hundrede år siden eller mere? Det er SÅ svært for mig at tro på, at jeg skulle have opdaget noget hér, som ingen andre har bemærket! Ikke mindst når man tænker på, hvor tricky det i praksis kan være at vurdere øjen-inderkanter alene udfra fotos. ”Elisabeths panderegul” ;-) kan ganske vist ikke løse ALLE kønsbestemmelses-problemer udfra fotos af arten (der kræves selvfølgelig stadig fotos af en vis minimumskvalitet, for at den kan bruges), men jeg synes dog, den gør kønsbestemmelsen VÆSENTLIGT lettere end før – hvis den altså er i overensstemmelse med virkeligheden.

Det ville derfor være meget interessant, hvis andre kunne gå ud i verden med ”pandereglen” i baghovedet og efterprøve, om den nu også ser ud til at holde. Og naturligvis meget gerne rapportere tilbage om, hvad de så fandt ud af!

Elisabeth Siegel

Revideret tjekliste for svenske styltefluer (Dolichopodidae)

I Entomologisk Tidsskrift Vol. 140 1/2019 er der en revideret tjekliste for Sverige. Baggrunden for revisionen er, at yderligere 6 arter er fundet som værende synonyme på eksisterende arter, hvilket bringer antallet op på 13 arter siden 2013.

At 13 arter viser sig i virkeligheden ikke at være selvstændige er bl.a., at en nematode har inficeret og ødelagt de hanlige kønsorganer, hvormed det lignede nye arter. I virkeligheden spændende

tilfælde (undtagen for fluerne), og man kan jo ikke lade være med at spekulere på, om noget lignende kunne gøre sig gældende for andre familier?!

En del af os bruger jo [Grichanov \(2006\)](#) samt [d'Assis Fonseca \(1978\)](#) til bestemmelse af styltefluer (vær opmærksom på de nye nøgler fra Hackston!), og der skal man lige være opmærksom på disse nyeste revisioner.

Rasmus Keis Neerbek

Båndfluen *Acinia corniculata*

17. august afholdt Amager Fælleds Venner en bioblitz på det område, som der er planlagt skal bebygges. Arrangementet var struktureret omkring nogle ture rundt i området med fokus på forskellige ting (sikkert også fordi det havde et politisk sigte), så det var egentlig en sommerfugletur med Lars Andersen som guide, hvor jeg hængte mig på som fluemand. Der var altså ikke udstyr til at bestemme fund med, så alt hvad der ikke kunne bestemmes i felten måtte med hjem (og jeg var vist eneste deltager, hvor det var tilfældet, bortset fra sommerfugle var der ingen insektfolk).

Jeg fik samlet nogle fluer, inkl. fra en del familier jeg normalt ikke beskæftiger mig med. I praksis betyder det, at jeg bruger ekstra lang tid på at finde ud af hvad det er og skal lige hente second opinion ind udefra. Normalt er det ikke hastighed der præger mine nøgleevner, men da der jo var nogle som gerne ville have resultater, fik jeg da sat lidt tempo på. Men grundlæggende var det mest almindeligheder der prægede billedet. Men to store båndfluer havde længe afventet bestemmelse, og jeg havde egentlig udskudt det lidt, da de ofte er noget bøvlende. Jeg havde heller ikke sådan overfladisk genkendt dem som noget, på trods af de er ret store (af båndfluer at være) 6-7 mm.

Da jeg endelig fik taget mig sammen til at åbne [Whites nøgle](#) fik jeg nemt nøglet mig frem til *Acinia corniculata*! Det var jo fint nok, men på disse arter man ikke kender, så vil man jo gerne dobbelttjekke. Ind på F&N, og ikke et eneste fund indtastet. Ind på [Jürgen Kapperts hjemmeside](#), hvor han har billeder, og jo de lignede jo fuldstændigt. Ind på [ZMUC](#), hvor jeg kunne se de havde 7 eksemplarer i samlingen heraf 5 danske. Der var jo altså noget som tydede på, at det ikke var et helt almindeligt fund. Så ind på F&N, hvor [Walther endeligt kunne bekræfte den](#).

Summa summarum, dette er ikke en art man bare lige støder på nogen steder i Europa, men der var lige en han og en hun fra Lærkesletten. Den lever i øvrigt på Knopurt.

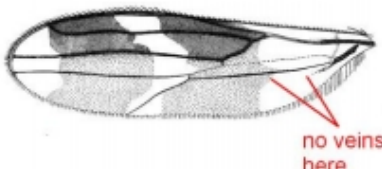
Rasmus Keis Neerbek

Nye nøgler

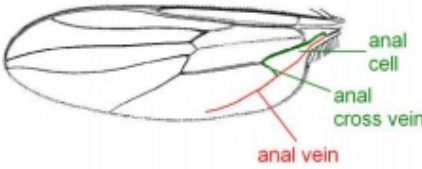
Der er mange igangværende projekter med at lave nye brugervenlige nøgler specielt centreret omkring Dipterists Forum i England, der tilmed har afholdt workshop i nøgleskrivning. Det nyder vi også godt af i Danmark.

Mon ikke de fleste fluefolk kender hjemmesiden [Mikes Insect Keys](#), hvor Mike Hackston producerer nogle dejlige brugervenlige nøgler, med gode illustrationer af de til tider svære punkter. Mike har i 2019 været ekstra produktiv, og hjemmesiden er opdateret med adskillige nye nøgler. Som altid skal man være opmærksom på, at ikke alle danske fluer optræder i England, og man bør altså lige dobbelttjekke resultater.

7 No anal cell and anal cross vein (which would close the cell); wings often banded.
..... Genus ***Tachydromia***
15 species.

Anal cell present, or at least the anal cross vein is present; wings at most clouded.8

Et eksempel på de gode illustrationer. Her kan alle være med.

Jeg vil her kun gøre opmærksom på nøgler fra 2019, men der ligger jo altså rigtigt meget godt fra tidligere år:

Slægten *Rhipidia* indenfor Limoniidae indeholder kun 3 arter, der alle er dækket her:

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/nematocera/keys-to-the-british-species-of-family-limoniidae>

Stikmyg/Culicidae – slægts- og artsnøgle.

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/nematocera/keys-to-the-british-species-of-family-culicidae-mosquitoes>

Thaumaleidae – en lille ret sjælden (eller overset?) familie af myg.

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/nematocera/keys-to-the-british-species-of-family-thaumaleidae>

En slægtsnøgle til hybotiderne, *Hybotidae*, samt nøgle til arter indenfor slægten *Chersodromia*

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/brachycera/hybotidae>

Der er opdaterede nøgler (fx med flere billeder) til slægterne *Empis*, *Rhamphomyia* og *Wiedemannia* hos dansefluerne – de to af dem er godt nok fra 2018, men 31. dec., så de kommer lige med her.

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/brachycera/empididae>

Styltefluerne er opdateret med slægtsnøgler samt artsnøgler til bl.a. *Gymnopternus* og *Hercostomus*

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/brachycera/dolichopodidae>

Artsnøgler til Ulidiidae

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/brachycera/series-schizophora/section-acalyptratae/ulidiidae>

Til de egentlige fluer, Muscidae, er der også nye slægtsnøgler, samt artsnøgle til *Phaonia*:

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/brachycera/series-schizophora/section-acalyptratae/keys-for-the-identification-of-the-british-species-of-muscidae>

Alle 5 danske arter af Bænkebiderfluer, *Rhinophoridae*, kan bestemmes i denne artsnøgle:

<https://sites.google.com/site/mikesinsectkeys2/home/brachycera/series-schizophora/section-acalyptratae/keys-to-the-british-species-of-family-rhinophoridae>

Rasmus Keis Neerbek

Svirrefluer og svampe

I Danmark kendes tre svirrefluearter fra svampe:

- *Cheilosia longula* (Lang Urtesvirreflue)
- *Ch. scutellata* (Rørhat-Urtesvirreflue)
- *Ch. soror* (Trøffel-Urtesvirreflue). Denne art er kun fundet én gang i DK. Det kan ikke udelukkes at den er overset og stadig yngler her i landet.

Hvis du alligevel er ude for at samle spisesvampe, kan du samtidig lede efter svirrefluelarver i svampe. Se efter udsnattede svampe, fx Rørhatte og Slimslør, fra slutningen af juli til slutningen af oktober. Det vil ikke altid være muligt at se hvilken svamp det drejer sig om.

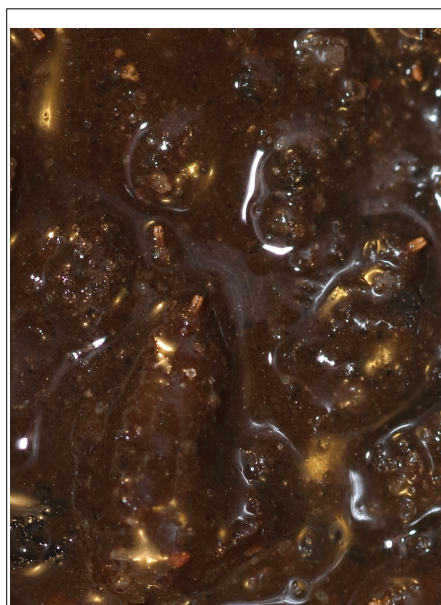

Udsmattet Punktstokket Indigo-Rørhat

Svirrefluelarverne er skjult i svampemassen, mellem massen og jorden eller i jordoverfladen. Så find en lille pind, læg dig på knæ og rod forsigtigt rundt i massen.

Er der svirrefluelarver i massen, kan du prøve at klække dem:

- Tag så meget af svampen som muligt i en plasticpose, gerne med lidt af jorden nedenunder. Brug engangshandsker eller en plasticpose på hånden.
- Fyld en bøtte med cirka 1 cm jord og læg et lag af mos ovenpå. Jorden skal opsuge noget af vandet fra svampen, og larverne kan forpuppe sig i mosset.
- Dæk bøtten med stof, fx en netstrømpe (ankel/knæ).
- Læg en etiket med dato og lokalitet mellem strømpe og bøtte.
- Sæt en elastik om bøtten og strømpen så ingen larver kan stikke af.
- Sæt bøtterne udendørs, beskyttet mod sol og regn.
- Kontrollér med et par dages mellemrum at der ikke står meget vand i bunden af bøtten. Svampemassen skal være som en tyk grød; ellers er der risiko for at larverne drukner. Det er især vigtigt hvis du tager faste svampe med hjem.
- Læg mere mos i bøtten når larverne begynder at kravle væk fra massen.

Larver i svampesuppe. De bagerste ånderør stikker op.

Det kan også være en idé af se efter svampe med æg på stokken, i rørene eller mellem lamellerne. Tag svampe med æg med hjem i en plasticpose. Pas på ikke at ødelægge æggene. Svampe der er angrebet af svamp, har efter min erfaring ingen larver.

Larve i diapause

Larverne forpupper sig om efteråret efter en kort diapause.

Nu er det kun et spørgsmål om at vente tålmodigt på at fluerne klækker sidst på foråret eller i løbet af sommeren.

Leif Bloss Carstensen

Klyngefluer nu selvstændig familie

Klyngefluerne, *Pollenia*, har tidligere været regnet som en slægt indenfor spyfluerne. Det er slut nu jf. [dette studie](#) som bl.a. Thomas Pape har været med til. Klyngefluerne har nu egen slægt, *Polleniidae*.

Jeg har flere gange stødt på udsagnet om, at klyngefluerne er helt umulige at artsbestemme. Det er nu ikke helt korrekt. Jeg kan anbefale [denne nøgle af Steven Falk](#), hvor de jo stadig regnes under spyfluerne, men resten fungerer upåklageligt. De er jo nydelige med deres gyldne hår.

Rasmus Keis Neerbek

Om at opdage skønheden hos fluerne

Karin Freilev fortæller her om sin vej ind i fluernes verden.

Før jeg begyndte med makro, så var fluer bare fluer, kedelige og farveløse insekter og træse ind i mellem. Indtil jeg faldt over denne smukke buttede skønhed. Næmlig snyltefluen *Elozeta Pellucens*, som er relativ sjælden.

Så begyndte jeg at blive lidt mere nysgerrig over for de tovingede og tog billeder lige så snart jeg faldt over nogle, for at se hvad naturen rent faktisk kunne byde på inden for de tovingede.

Og så kom denne meget smukke *Blåvinget Pragtsnylteflue (Phasia Hemiptera)* som findes hist og her i Danmark.

Nu tager jeg billeder af alle tovingede, som jeg falder over, for der findes jo mange smukke særprægede arter.

Karin Freilev

Elozeta pellucens, foto: Karin Freilev

Phasia hemiptera, Foto: Karin Freilev

En kratluskers bekendelser:

Øens hemmelige svirreflue-sted

På bare ét år er Ærøs samlede svirrefluebestand blevet fordoblet

Af Michael Larsen

Der er åbenbart et eller andet med øer, som den svenske forfatter og biolog, Fredrik Sjöberg, er inde på i den begavede og morsomme bog *Fluefælden*. Sjöberg har fundet omkring 200 forskellige svirrefluearter efter syv år på øen Runmarö. Så mange er vi ikke oppe på her på Ærø. Men 72 arter er det da blevet til, og en del flere, hvis man tæller hele øen med (næsten 80). Og mens Sjöberg brugte syv år på sine 200, så er svirrefluerne på Ærø fundet på ét år. Selv om det næsten udelukkende er undertegnede, der står for fundene, skriver jeg helt bevidst 'Vi', for det er jo stedet, der er afgørende, og i hvert fald det, der er interessant at kredse lidt om her.

Hele 39 nye arter er der tilføjet øen eller nærmest det samme antal, som der for Ærøs vedkommende totalt (40 i alt) blev fundet ved kortlægningen af Danmarks svirrefluer (Ernst Torps **Danmarks svirrefluer**, 1994). Det i sig selv er forbløffende. Et par af fluerne fra dengang er i øvrigt ikke genfundet, men kan snildt være her endnu. Hertil skal også lægges et eller et par enkelte andre fund (bl.a. *Tidlig Ornamentsvirreflue*) der er nye for øen, men som er gjort af andre (maj 2018 af Lars Thomas).

Xylota tarda, Krat-Træsvirreflue

En fordobling af svirrefluebestanden på en enkelt sæson er i sig selv bemærkelsesværdig. Ikke mindst når man betænker, at jeg er purist i svirrefluesammenhæng, hvilket vil sige, at jeg hverken bruger net, slår dem i hovedet eller tager min fæle morgenånde i anvendelse. Kun dem jeg kan fange med kameraet, bliver dokumenteret, hvilket nødvendigvis betyder, at nogen undslipper og andre igen er for utydelige til at blive identificeret (tak i øvrigt til F&N's tovinge-forum for stor hjælp til sikker identifikation).

Hvad der også er overrumplende er, at mange af fluerne faktisk er meget sjældne. Jeg nævner i flæng: *Gul vedsvirreflue*, *Sort vedsvirreflue*, *Brakvands-dyndflue*, *Stor humlesvirreflue*, *Gråpletet spiralhårsflue*. Eller hvad med: *Korthornet mosesvirreflue*, *Laplunds-Svirreflue*, *Mørk løvgallesvirreflue*, *Plettet svirreflue*, *Ruderat-Kuglebærerflue*, *Sydlig dyndflue*, *Tobåndet hvepsesvirreflue* og *Sen ornamentsvirreflue*.

Læg dertil den ekstremt sjældne *Bjerg-Busksvirreflue*, som i en periode på over 10 år kun er fundet én gang - på Ærø. Og senest såmænd også *Krat-Træsvirreflue*, som i år kun er fundet på Ærø.

Der er vist ikke nogen entydig forklaring på fænomenet. Sjöberg nævner for ølivets vedkommende - og med humoren i behold - 'det stillesiddende livs muligheder' som en årsag. Jeg *har* tilbragt usædvanlig megen tid i haven i år, og - af grunde, som man forhåbentlig senere vil forstå - brugt usædvanlig megen tid på netop svirrefluer. Og specielt udmattende er 'det stillesiddende (stående) arbejde' rent fysisk naturligvis ikke, hvad min kone da også ofte understreger. Dernæst er haven naturligvis i sig selv en stor del af forklaringen, for ligesom Sjöberg har fundet langt de fleste svirrefluer i haven på Runmarö, stammer næsten alle mine ærøske svirrefluefund fra haven.

Man siger om haverne, at de rummer Danmarks bedste natur. Og noget er der om snakken. Haven på Ærø er af en særlig god og eftertragtet beskaffenhed. Ingen tvivl om det. Der er tale om en stor landhave, der ligger sært skvattet ned ad en bakke i 30 meters højde, før den lander på et plateau i 30 meters højde, hvor selve gården er beliggende. Haven rummer mange varierende vækster, buske, kratbevoksning og nærmest skovlignende pletter i et i øvrigt meget kuperet område, hvor der højt i terrænet til den ene side går græssende kreaturer i sommerhalvåret. På den anden side af højdedraget fortsætter terrænet ned i en ådal med rindende vandløb og moser og gammel beplantning og såmænd også med Ærøs første ynglende havørnepar (første unge i nyere tid kom til verden i år). Til den anden side ligger dyrkede marker og havet.

Gården er omgivet af grusvej, hvilket forklarer både en stor mængde vejhvepse og Ruderat-kuglebæreren, der godt kan lide, at det hele knaser lidt, ligesom en stabel af store marksten, der er sat i depot på et tilgroet betondæk åbenbart var for stor en fristelse for den stadigt meget sjældne *Melangyna Pavlovskyi*, der allerede i marts skød svirrefluesæsonen godt i gang. Derudover har Ærø som helhed, som et af få steder i landet, formået at bevare de

Melangyna pavlovskyi

mange levende hegn, så selv om øen er skovfattig, er det hele forbundet af rigtig mange grønne korridorer.

Selv om fokus i år var på insekter og primært svirrefluer (normalt gør jeg det mest i fugle), har det været en nærmest surrealistisk oplevelse at gå i haven og stort set hver dag finde en ny art. Haven har været som forhekset. På kun cirka ét år taler vi om en total på næsten 80 arter - næsten alle fundet på de samme få pletter i haven. Vupti, der kom *Stor hvepsesvirreflue*, hov, der var den korte - sådan har det været hele sommeren. I haven. Men jeg kommer også ud af den. Haven.

Et hotspot for biodiversitet

En ekskursion til området nær Vitsø og Søby mod nordvest kastede således den sjældne *Ræverød Urtesvirreflue* af sig, mens en tur til Egehovedskoven nær Marstal mod sydøst gav den ligeledes sjældne *Gulfodet gallesvirreflue*. Ingen af de to har jeg fundet i haven. Så selv om haven utvivlsomt har med det at gøre (her har i sommerens løb i tilgift været mange ekstremt sjældne bi- og hvepsfund), er der en del, der tyder på, at der kan gøres gode kup også andre steder på øen. Dette bygger jeg ikke mindst på, at den tude-sjældne *Ruderat-Kuglebærerflue*, som jeg ganske vist fandt første gang i haven, blev genfundet nær Vitsø. I en slags stikprøvekontrol.

Ærø er et sted, der snyder øjet. Her er usædvanligt smukt. Mange varierede og varierende biotoper inden for ganske kort afstand af hinanden. Skov, overdrev, strandenge, ådale, tætte krat, engarealer, åløb, stendiger, hegn, moser, småsøer og lunde. Holdningen blandt mange biologer synes imidlertid i lang tid at have været, at øen består af fantasiløst dyrkede marker og en lille smule natur. Jeg ser det helt omvendt. Øen skal i stedet opfattes som ét stykke sammenhængende natur, der ind i mellem brydes af en stribe dyrkede områder. Det er i hvert fald en ø, der slet ikke er undersøgt til bunds.

Fantastisk udsigt

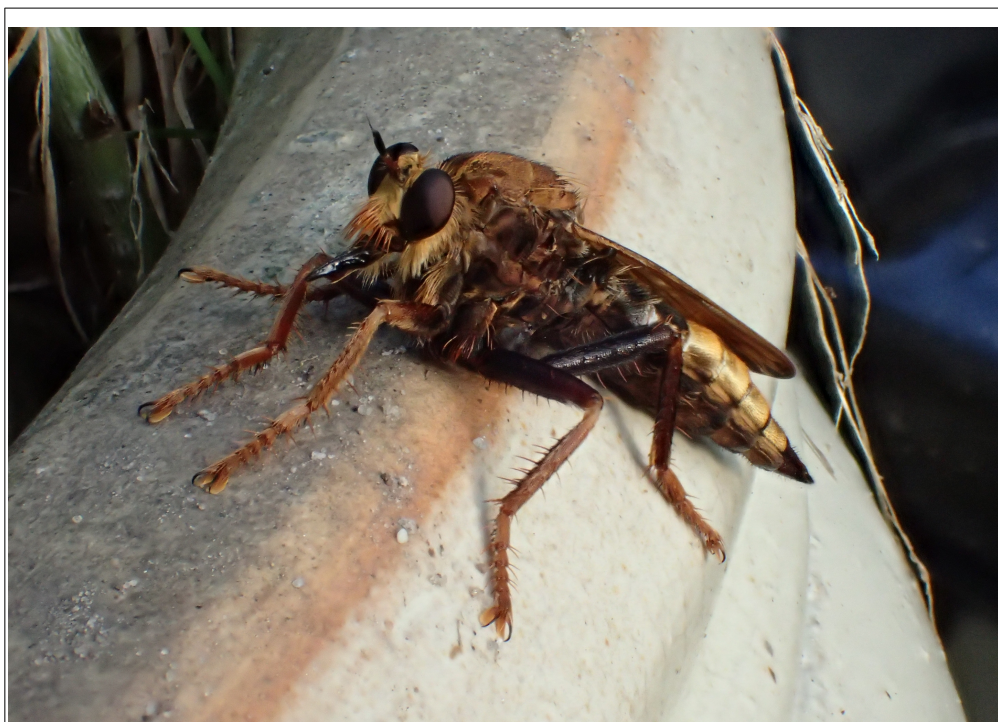
Hvad kunne det ikke blive til, hvis man droppede kameraet, og, som hos Sjöberg, gav efter for trangen til at anskaffe sig stadigt større og mere effektivt udstyr? En Malaisefælde, sennepsgas eller bare et pusterør? Eller hvis man som gammel kunne bedrive sine fluestudier i haven, 'siddende i solskinet ved spiræen og buddlejaen ligesom kaliffen i sin smukke have, med exhaustorslangen i munden som var den forbundet med en opiumspibe'. Så kunne man grundigt overveje spørgsmålet om, hvorfor man, stik mod hvad biodiversitetsrapporterne siger, kan finde så megen og sjælden natur, *Håret tangurt* og *Soleøjealant*, kræsne *Blåhatjordbier* og snyltehvepse, der ikke har været set i over hundrede år. Og måske også finde forklaringen på, hvorfor mange sjældne svirrefluer tilsyneladende trives så godt her.

Man kunne måske simpelt hen finde svaret: Hvad er det lige med de øer?

Oplevelser med Stor Gødningrovflue, *Asilus crabroniformis*

I mit daglige virke i Naturstyrelsen Storstrøm på Møn, har jeg rimelig gode muligheder for at bevæge mig rundt på de lækre græslandsområder på Østmøn.

Denne sommer stødte jeg for første gang på *Stor Gødningrovflue*. Hvilket herligt dyr. Den 6/8 2019 så jeg de første 2 eksemplarer, som sad på en gammel tør kokasse på en sydvendt skråning i Jydelejet. Jeg må nok erkende, at jeg stoppede mit arbejde og nød den store flue. Hvilken fremtoning, potent statur og høj lyd de frembringer ved flyvning. Jeg forstår godt, at deres artsnavn hedder noget med *crabro*. Mit ærinde den dag, var at i øvrigt registrere redegørelser af pragtbuksebier, hvilket gik langt over forventning.

Stor Gødningrovflue, Asilus crabroniformis. Foto: Michael Winther

3 uger senere var jeg rundt på Høvblege, hvor jeg ved en smule ustruktureret gennemgang så 11 individer. De fleste sad på tørre kokasser på de små kalksandstoppe der er rundt i landskabet. Jeg formoder, at jeg ved en mere systematisk gennemgang i hele området, havde kunnet finde en del flere individer. Senere samme dag, fandt jeg et enkelt eksemplar i Jydelejet.

Kort til fund: <https://drive.google.com/open?id=1c08T62ji0DhQ13oL1FmbdxzXV-cI2qM8&usp=sharing>

En opblomstring af svirrefluer fra syd

Nogle iøjnefaldende arter af svirrefluer, som i dansk kontekst er blevet regnet for sydlige, synes at have haft ret markant fremgang og er måske eksempler på det forventelige, at en del nordgrænser har ændret sig med det varmere klima. Her skal nævnes fire eksempler – men der er sikkert flere, når man graver i de indkommende atlasregistreringer.

Volucella zonaria ([Stor Humlesvirreflue](#)) er den mest iøjnefaldende nytilkomst i den danske flueverden. Torps opgørelse berettede ikke om nogen fund. Første registrering på Fugleognatur er fra 2010 ([ved Sønderborg](#)), og siden er arten blevet registreret i alle landsdele, ligesom den i 2018 for første gang blev registreret i Sverige (Skåne).

Redaktionel note: Der er i 2019 indberettet over 70 observationer alene på Fugleognatur, dertil kommer flere fund fra div. Facebook-grupper. Det samme ses generelt i Europa, hvor zonaria meldes med talrige fund sammenlignet med tidligere. Den har af en eller anden grund altså haft et fantastisk år.

Eristalis similis (Sydlig Dyndflue) beskrevet som en meget sjælden art med i alt seks danske fund, hvoraf kun ét nordligere end Aarhus (Læsø 1987). Den er nu registreret i alle landsdele på nær den jyske vestkyst.

Brachyopa scutellaris (Nyre-Træsftsvirreflue) belv af Torp kun registreret med tre fund fra Sydjylland og Fyn, alle sydligere end Kolding. Der er nu registreringer på en snes nye lokaliteter, så nordligt som Kalø Vig og så østligt som Storkøbenhavn og Bornholm.

Eristalis similis

Cheilosia canicularis

Cheilosia canicularis (Hestehov-Urtesvirreflue) var tidligere kun fundet i det østlige Jylland op til Aarhus. Nu er der registreringer nordligere end Viborg og vestligere end Herning, ligesom arten er truffet to gange på Østsjælland.

Karsten Thomsen

Blandede observationer fra 2019

Båndfluer

Terellia colon, Ruth Ahlburg har flere eksemplarer fra Bornholm, og Ole Bidstrup et par stykker fra sit lokalområde ved Ganløse. <https://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=13679>

Trypeta immaculata, Erik Nielsen har adskillige observationer af denne sjældne båndflue, og sørme om han ikke igen i år har set et eksemplar i drivhuset. <https://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=8558>

Fritfluer

Gaurax fascipes, Michael Larsen stødte på en mindre gruppe af disse fritfluer i Bølkemose på Ærø. Rygtet siger i øvrigt, at der arbejdes på en fritfluenøgle i England, hvilket vi da kan håbe er korrekt, det er jo pæne dyr, men svære at bestemme og litteraturen er ikke god.

https://www.fugleognatur.dk/forum/show_message.asp?page=1&MessageID=2095858&ForumID=36

Gaurax fascipes, foto:
Michael Larsen

Glansmyg

Ptychoptera scutellaris, Henrik Stenholt har 5 hanner fra Låddenhøj v. Brande. <https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=17365>

Klæger

Haematopota bigoti, Walther Gritsch fik en han i malaisefælden på Amager.

<https://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=20171>

Haematopota italica, karakteristisk klæg med utrolige antenner, et belæg indsamlet på Klevadseng NEZ.

<https://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=20174>

Kærfluer

Tetanocera robusta, en han ketsjet på østsiden af Søndersø, Værløse.

<https://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=9029>

Løvfluer

Minettia inusta, 2 imagos fra det jyske.

<https://www.fugleognatur.dk/artintro.asp?ID=16294>

L. hoffmannseggi,
foto: Mikkel
Houmøller

Rodfluer

Loxocera hoffmannseggi, Mikkel Houmøller stødte på denne tæt ved

Moesgaard Museum lige syd for Århus. <https://www.inaturalist.org/observations/29181572>

Snyltefluer

Gymnosoma nitens, ret mange observationer indberettet nu også fra Nordjylland. Se

<https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=16663>

Lophosia fasciata, to nordjyske observationer. [https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?](https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=13639)

[mode=obs&ID=13639](https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=13639)

Hemyda vittata, 2 obs. fra hhv. nordlige og sydlige Jylland. [https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?](https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=7896)

[mode=obs&ID=7896](https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=7896)

Svirrefluer

Temnostoma apiforme (Bredbåndet Vedsvirreflue), 2 hunner fra

Nordjylland. [https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?](https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=35672)

[mode=obs&ID=35672](https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=35672)

Våbenfluer

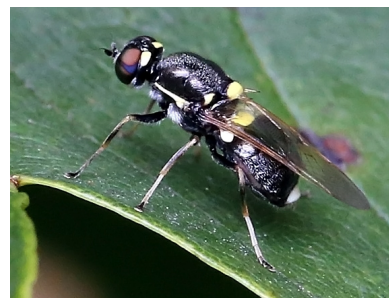
Odontomyia ornata, Poul Ulrik observerede denne i Ammetofte

Mose og Jesper Lund har en obs. fra Stevns Ådal.

<https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=13557>

Oxycera leonina, Jesper Reibel har siden 2014 dokumenteret denne flotte flue i Nærum, og den er da også genfundet i 2019. Godt med en tilsyneladende etableret bestand.

<https://www.fugleognatur.dk/art2.aspx?mode=obs&ID=28335>

Oxycera leonina foto: Jesper Reibel (2014)

Odontomyia ornata, foto: Poul Ulrik

Nyttige links

Entomologisk Forening: <https://www.entomologiskforening.org/>

Entomologisk Selskab for Fyn: <https://www.fynskeinsekter.dk/frontpage.php>

Aarhus Entomologklub: <http://www.aarhus-entomologklub.dk/AaEK/page.php?md=hovedside>

Fugle&natur: <https://www.fugleognatur.dk/>

Diptera.info: <https://diptera.info/news.php>

Dipterists Forum: <http://dipteristsforum.org.uk/> (nye side er ikke rigtigt oppe at køre:
<https://www.dipterists.org.uk/>)

Pemberley Books: <https://www.pemberleybooks.com/category/diptera/16/>

Dertil kommer en række grupper på Facebook: "Insekter og smådyr", "Kryb og kravl", "The society for the Study of British Flies", "UK Diptera", "Diptera" bare for at nævne nogle...

Afrunding

Det var så første udgave af "Svingkøllen", et nyhedsbrev for folk med hang til fluer. Om det så også bliver sidste udgave, ja det skal jeg ikke kunne sige, men jeg håber det ikke. Det afgøres af om folk igen er villige til at bidrage med materiale.

Personligt er jeg vældig godt tilfreds med resultatet. Hvis jeg skal være helt ærlig, så er jeg sådan set mere end tilfreds, for resultatet har langt oversteget mine forventninger.

Der er to grundlæggende formål med dette nyhedsbrev. Dels at opsamle historier og interessante observationer, som i stigende grad bliver spredt ud over en række platforme – fx F&N, iNaturalist og adskillige Facebook-grupper, det går stærkt og man mister overblikket, hvilket er symptomatisk for den digitale verden, men absolut ikke fordrende for studiet af fluer. Men et lige så vigtigt formål er at vække en større interesse for fluer hos menigmand, ikke mindst den stigende del af ekstremt dygtige fotografer, hvor deres fotohobby har fået deres øjne op for insekter som motiv, men nu også bliver interesseret i at vide mere om deres tovingede modeller. Svirrefluerne dominerer, hvilket jo skyldes de uden tvivl er mest populære familie hos tovingerne, men også en opfordring til at folk endelig ikke holder sig tilbage med at sende bidrag om alle de andre.

Ekstrem stor tak til alle der på en eller anden måde har bidraget til denne udgave. Tak til alle der render rundt i naturen og dokumenterer livet derude, det er vigtigt arbejde, hvor glade amatører spiller en absolut afgørende rolle. Jeg håber I fortsætter og opfordrer naturligvis til, at man melder sig ind i relevante natur- og entomologiske foreninger, der som alle andre typer foreninger i disse år kæmper med medlemstallene i en stigende individualiseret tidsalder.

Vil slutte af med et rammende citat om svirrefluesamlere (men jeg tør godt inkludere samlere af flere fluefamilier for egen regning) fra Fredrik Sjöbergs uforlignelige *Fluefælden*: "Vi er rolige

mennesker, eftertænksomme af sind og med en forholdsvis aristokratisk optræden i landskabet. At løbe er ikke nødvendigvis under vores værdighed, men er i alle tilfælde meningsløst eftersom fluerne er alt for hurtige.

Kontakt og info

Svingkøllen er sammensat og redigeret af Rasmus Keis Neerbek. Bidrag til kommende nummer kan sendes til: rasmus@keisneerbek.dk. Da jeg benytter Linux/LibreOffice bedes tekst og billeder sendes hver for sig, da det er svært at få konverteret, hvis det er samlet i ét dokument.

Nyhedsbrevet kan frit distribueres i samlet form, men brug af enkeltartikler/billeder kræver indhentning af accept hos de respektive forfattere/fotografer. Hvor andet ikke er angivet, er billeder taget af skribenten selv.